

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

מסעי (חלק יג — שיחה א)

יוצא-לאור למחזור הראשון מלימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת מטות-מסעי, כ"כו תמוז, ה'תש"פ (ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

מסעי

(ב) קודם שהפילו הגורל הי' אלעזר אומר ברוה"ק ע"י האורים ותומים „אם שבט פלוני עולה תחום פלוני עולה עמו”¹⁰. ועפ"ז תמוה למה נצטוו להפיל גורלות¹¹?

(ג) בענין הגורל דרו"ל על הפסוק בפרשתנו¹², „צו את בניי ואמרת אליי- הם” (לענין גבולות הארץ), „להזהיר¹³ ב"ד על כך שלא יוציאו לעז על הגורלות”; ובתשובות הגאונים¹⁴ הו-

א. בחלוקת הארץ המבוארת בפרש- שתנוי (ובפ' פינחס²) – כמה פרטים הדורשים ביאור, ומהם: (א) דבר והיפוך- כו – חלוקה ע"פ שכל דוקא. וכמש"נ³ „לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעט גו”:⁴ ובפרט ע"פ דרו"ל⁴ (הובא בפרש"י⁵) דלא נתחלקה הארץ במדה (חלקים שווים בחיצוניות, בכמות) אלא בשומא (חלקים שווים באמת, באיכות)⁶,

לאידך גיסא נצטוו⁷, „והתנחלתם את הארץ בגורל” (ו„אך⁸ בגורל יחלק את הארץ”⁹).

היתה ע"פ גורל כמפורש בפרשתנו (שם) „והתנחלתם את הארץ בגורל למשפחותיכם”.

וראה רמב"ן פינחס שם, נה.

(10) פירש"י פינחס (שם, נד) מב"ב (קכב, א)

ותנחומא (פינחס שם).

(11) מל' רש"י (שם) „והגורל הי' ע"פ רוח הקודש כמו שמפורש בב"ב כו” משמע לכאור, שהאורים ותומים הוכיחו* שהגורל הי' ע"פ ה' ברוה"ק (ולא באקראי), ולפ"ז אי"ז שני ענינים שונים – אבל (נוסף ע"ז שעצ"ע מה תועלת בהגורל, הרי) מסיום פרש"י שם (וראה גם תנחומא שם) „והגורל עצמו הי' צווח ואומר אני הגורל כו”, ובפרש"י שם פסוק נו „הגורל הי' מדבר .. מגיד שנתחלקה ברוה"ק לכך נאמר ע"פ ה” הרי הגורל עצמו צווח שהוא ע"פ ה', וא"צ לאורים ותומים. וראה בתשובות הגאונים (שהובא לקמן בפנים) „שאינן הגורל אלא מפי שמים שנא' ע"פ הגורל תחלק הארץ”.

(12) לד, ב.

(13) פס"ז עה"פ.

(14) קושטא, של"ה. ירושלים, תש"כ – סי' ס'.

(1) לג, נד. לד, יג.

(2) כו, נב-נו.

(6) פינחס כו, נד. פרשתנו לג, נד (בשינוי

לשון).

(4) ספרי פינחס שם.

(5) פינחס שם (כסופר).

(6) לא מיבעי לפרש"י (פינחס שם. וראה ספרי

פינחס שם (עה"פ איש לפי פקודיו). תו"ת (שם) ד„לשבט שהי' מרובה באוכלוסין נתנו חלק רב .. לא היו החלקים שווים הרי הכל לפי ריבוי השבט חלקו החלקים”, ונמצא שלכאור"א מבנ"י הגיע חלק שווה; אלא גם למסקנת הגמ' (ב"ב קכב, א. וראה רמב"ן פינחס שם) ד„לשבטים איפלוג”, „שיקח כל שבט ושבט מה שיתן לו הגורל בין שהי' מגיע לו חלק מרובה כגון שבט שיש בו אנשים מעט בין וכו” (רשב"ם ב"ב שם) – הרי החלוקה להמשפחות שבכל שבט היתה ש„לרב תרבה נחלתו כו' למשפחת כו' המרובה עד”מ נרבה נחלתו ולמשפחת כו' המועטת נמעט” (רמב"ן שם).

(7) פרשתנו שם.

(8) פינחס שם, נה.

(9) ראה פירש"י פינחס שם: ואע"פ שלא היו החלקים שווים כו' לא עשו אלא ע"י גורל כו'. וגם החלוקה למשפחות (ראה לעיל הערה 6)

(* אף שבגורל הבכורים (במדבר ג, ו) והזקנים (בהעלותך יא, כו) לא הוזקקו להוכחה כלל, גם לא לפתקין כנסתר כולם – שהרי לא הביא רש"י דעה זו (ירוש' סנה' פ"א, ה"ד. ובמדבר פ"ד, ט') בפירושו שם.

כמרוז²² „ג' מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל כו' תורה כו'".
וכנוסח התפלה: זמן מותן תורתנו²³.

וההפרש ביניהם יובן מהחילוק שבין ירושה, מכר ומתנה בפשטות עינים:

ירושה היא דבר שאינו תלוי במעמד ומצב המקבל (היורש), גדול (בכמות או באיכות) או קטן וכו'.
ובלשון המשנה²⁴: תינוק בן יום אחד .. נוחל ומנחיל; מכר הוא דבר שהקונה צריך לשלם תמורתו.

והנה בכ' עינים אלו, ירושה ומכר, צ"ל להמקבל שייכות ואחיזה וערך להם: בירושה – ה"ה דוקא בקרובו של המוריש – שהירושה נכסיו²⁵; במכר – הלוקח צריך לשלם מנכסיו תמורת דבר הנמוכר,

משא"כ במתנה – אפשר שמצ"ע לא יהי' להמקבל שום שייכות וערך

(22) ברכות שם. וראה ב"ר פ"ו ה: ג' דברים מתנה לעולם התורה כו'.

(23) בהמשך וככה פרק עא: וי"ל מתן תורה הוא בחי' מתנה שבתורה. ובברכת התורה, ונתן לנו כו' נתן התורה" י"ל דקאי על כל ג' העינים שבתורה (אף שבמרוז"ל המפורטים – מחלקים בין „המוכר" ו„הנותן" (מתנה) – להעיר משו"ע חו"מ סרט"ו ס"ו „הנותן קרקע קנה המקבל כל כו"ו בלא תיבת „במתנה" שברמב"ם (הל' מכירה פכ"ו ה"ה) – בכמה דפוסים שאינה בדפוס רומי ר"מ ובל' הרמב"ם שהביא בב"י שם). וראה לעיל הערה 21.

(24) נדה מג, סע"ב.

(25) ראה המשך וככה שם פרק סח: הגם שגם לירושה אינה מה שמרויח ע"י יגיעתו עכ"ז יש לו שייכות .. הרי שענין הירושה בא למי שיש לו קישור וחיבור ושייכות עמו כו'.

סיפו בביאור חומר הענין: העובר על הגורל כעובר על עשרת הדברות.

ולכאורה תמוה: הן אמת דברי הגאונים אין מוכרחים למקור בש"ס¹⁵ וכו' כי כל דבריהם דברי קבלה¹⁶, אבל – מהי השייכות בין גורל לעשה"ד? ואע"פ שנאמר¹⁷ בחיק יוטל את הגורל ומהו"י כל משפטו – ה"ז עובר על משפט ה' ולא עשה"ד דוקא¹⁸.

ב. ויובן כ"ז בהקדים מה שמצינו ג' עינים בנוגע לתורה¹⁹: (א) ירושה¹⁹ – כמש"נ²⁰ „תורה צוה לנו משה מורשה קהלת²⁰ יעקב". (ב) מכר – כמרוז²¹ „אמר הקב"ה לישראל – מכרתי לכם תורתי כו'". (ג) מתנה –

וויילנא תרמ"ה ס' נז.

(15) בסנהדרין (מג, ב) איתא (רק) ד„א"ל (יהושע לעכו) בבקשה ממך אל תוציא לעז על הגורלות שעתידיא א"י שתחלק בגורל". וראה הערת המו"ל (דפוס ווילנא, ירושלים) בשו"ת הגאונים שם: לא ידעתי לע"ע מקומו.

(16) ראה יד מלאכי כללי הגאונים אות ב.

(17) משלי טז, לג.

(18) ראה שד"ח (פאת השדה) כללים מערכת הגימ"ל ס' י"ד בתחילתו. אנציקלופדיא תלמודית מע' גורל.

(19) ראה בכ"ז בארוכה: המשך וככה תרל"ז פרק סו. סח. ד"ה אם רוח המושל תר"ל פ"ג. ד"ה תורה צוה תרנ"ד. ד"ה אם רוח המושל תרצ"ה פ"ד ואילך (סה"מ קונטרסים ח"ב – שסא, א ואילך). ד"ה תורה צוה תש"ב.

(19*) ונוגע להלכה ראה סנה" נט, א.

(20) ברכה לג, ד.

(20*) לכאורא מקהלת יעקב (ולא להכלל ע"ד גזל השבט (ירוש' תרומות פ"ק, ה"ג)) – ראה פסחים מט, ב.

(21) שמו"ר פל"ג, א (ושם: הה"ד (משלי ד,

ב) כי לקח טוב נתתי גו', עיי"ש). וראה ברכות ה, א: בא וראה שלא כמדת הקב"ה כו' אדם מוכר חפץ כו'.

זו אמרו רז"ל³¹ „התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך“.

ובזה יש חילוקי מדרי' בין כאו"א, שהרי „אין דעותיהן שוות“^{31*} – ותלוי בטיב הכשרונות, אופן היגיעה וכו';³² וכן בחיוב הלימוד אין א' שווה לשני³³, דיש יוצא ידי חובתו בלימוד פרק א' שחרית ופרק א' ערבית, או גם פחות מזה, אבל מי שאפשר לו לעסוק בתורה כל היום חייב לקיים מצות „והגית בו יומם ולילה“ כפשוטה³⁴.

ג) בחי' מתנה שבתורה – מה שניתן לאדם במתנה מלמעלה ענינים בתורה שהם [לא כב' בחי' הנ"ל המדודות ומוגבלות לפ"ע האדם (נברא), שהרי נמשכות אליו מצד מציאות שלו (כבירושה) והכנה שלו (כבמכר), כ"א] למעלה מאפשריות הנברא להשיגו בכח עצמו, ובאים בדרך מתנה מלמעלה

להמתנה, ובכ"ז ניתנת לו מצד חסדו וטובו של הנותן.

ג. עד"ו ישנם בתורה ג' ענינים אלו:

א) בחי' ירושה שבתורה – כל או"א מישראל, יהי מי שיהי, ה"ה בכלל „קהלת יעקב“, ולכן התורה היא „מורשה“ שלו; וידוע²⁶ דישראל ר"ת יש ששים רבוא אותיות לתורה, דכאו"א מישראל יש לו אות בתורה²⁷. וי"ל דעפ"ז תומתק הסברת החיוב שהוא שווה בכאו"א מישראל ללמוד תורה בכל מצב שהוא נמצא²⁸, ואין אדם יכול ליפטר עצמו מחיוב זה²⁹.

ב) בחי' מכר שבתורה – הוא חלק ההכנה שבתורה, שבא להאדם ע"י עבודתו ויגיעתו, ולא יגעת ומצאת אל תאמין³⁰, דוגמת מכר שעל הקונה לשלם תמורת חפץ הנקנה; ועל בחי'

26 מגלה עמוקות אופן קפו (הובא בילקוט ראובני ר"פ בראשית. בילקוט חדש ערך תורה סי' קעת. ועוד). וראה ז"ח רות עה"פ וזאת לפנים בישראל.

27 ראה ד"ה אם רוח המושל תרצה ספ"ה דזה שייך לענין ירושה שבתורה.

28 רמב"ם הל' ת"ת פ"א ה"ח. שו"ע אדה"ז חאו"ר ר"ס קנה. וראה רמב"ם (שם רפ"ג) והל' ת"ת לאדה"ז (רפ"ד): בשלשה כתרם כו' כתר תורה הרי מונח כו' לכל ישראל שנא' תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב כו'.

29 בהנסמן בהערה 19 מבואר דבחי' ירושה הו"ע ירושת אורות דתהו ע"י עבודת הביוריים כו', וג"ז שייך לענין התורה – ראה ד"ה אם רוח המושל תר"ל שם. ובתרצה"ה (שבהערה 27) ובסופו שם: ע"י אור התורה יורש נצוצות דתהו .. בפ"א שחרית ופ"א ערבית שבזה כל ישראל שוין שיש להם דין ירושה. וראה גם אוה"ת תשא ע' א'תתקע.

30 מגילה ו, ב.

31 אבות פ"ב מ"ב.

31* ראה סנה' לח, א.

32 וראה תניא רפ"ד „ושרש נפשו למעלה“.

33 ראה הפרטי דינים שבזה – הל' ת"ת לאדה"ז פ"ג.

34 וצ"ע לאיזה בחינה שייך „חלקי“ שבתורה שיש לכאו"א – כידוע בענין חלקי ה' אמרה נפשי (ראה שער הגלגולים הקדמה יז (וכ"כ ג"כ בש' רוח"ק בענין היחודים על קברי הצדיקים הקדמה ב' (קת, ב). לקוטי מהרח"ו זלה"ה שבסוף מאמרי רז"ל להאריז"ל). וראה הפס"ד בשו"ע אדה"ז הל' ת"ת (פ"א סוס"ד) דכאו"א יש לו חלק בפרד"ס שבתורה. וראה אגה"ק ס"ז. ד"ה אשרנו תרצ"ו (סה"מ קונטרסים ח"ב ע' 728) בסופו (ועוד): אשרנו מה טוב חלקנו בהעבודה שע"פ טו"ד. ובד"ה אשרנו ה"ש"ת בסופו: חלקנו הם הכחות פרטים.

ורק מרצונו של נותן המתנה ולא מצד עבודתו של המקבל, אעפ"כ אמרו רז"ל⁴¹, „אי לאו דעביד לי' נייחא לנפשי' לא הוה יהיב לי'“, שגם מתנה קשורה בעבודת המקבל, שאין נותנים מתנה אלא למי שראוי לה; אלא שבכ"ז נק' בשם מתנה (מתנת חנם) – כי עבודת המקבל ענינה רק שגורמת נייחא – ובמילא – נטיית הנפש של הנותן אל המקבל, אבל אין עבודת המקבל מכריחה שתנתן לו המתנה, ואינו יכול לתבוע את המתנה בשביל עבודתו, ובאה רק מרצונו הטוב של נותן המתנה⁴²; היינו, שהמתנה אינה כלל מערכה ומהותה של עבודת המקבל⁴³.

[ואי"ז מה שארז"ל⁴⁴, „יגעתי ומצא" תי תאמן, ונת' 45 הפי' ב, ומצאתי: מל' מציאה שבאה בהיסח הדעת – דעי' יגיעת האדם מתגלה אצלו הבנה והשגה עמוקה בהענין שלומד הרבה יותר מערך יגיעתו –

כי אף שבא בדרך „מציאה“, בכ"ז הרי זה בא ע"י היגיעה גופא, היינו שהיגיעה ממשכת ועד שמכריחה התגלות השכל⁴⁶ – שלכן יגעתי ולא מצאתי – אל תאמין⁴⁴, אלא שממשיך

(41) מובא בכ"מ – המשך וככה שם. תר"ל שם. המשך תרס"ו ע' קלא. ד"ה ועתה גוי' הודיעני תש"ה פ"כ. ועוד. וראה גיטין נ, ב. ב"מ טז, א.

(42) ראה המשך וככה שם. ד"ה אם רוח המושל תרצ"ה ספ"ד.

(43) ד"ה ועתה שם.

(44) מגילה שם.

(45) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1165. ועוד.

(46) ראה בארוכה ד"ה ואברהם זקן, וד"ה ויתן לך – המשך תרס"ו.

מצד הקב"ה³⁵; וע"ד מחז"ל³⁶, „בתחלה ה' משה למד תורה ומשכחה עד שניתנה לו במתנה“, היינו שכדי שהתורה תהי' אצל משה באופן נצחי למעלה (מגדר נברא שיש בו) שכחה, ה' צורך שתנתן לו מאת הקב"ה במתנה.

ובחי' זו נק' גם בשם „גורל“³⁷: כשם שמתנה היא דבר שאינו תלוי בדעת המקבל ורק בדעת הנותן; כן הוא ענין ה„גורל“, שאינו תלוי בדעת האדם מטיל הגורל³⁸, אלא מה' יפול הגורל³⁹. ולכן רומז גורל על מה שלמעלה מטעם ודעת האדם⁴⁰.

ד. אמנם עם היות דמתנה באה אך

(35) כי מתנה היא בחי' אתעדל"ע שאין אתעדל"ת מגעת שם (לקו"ת תזריע כב, א. במדבר ה, א. ואתחנן ב, ד. וראה בהנסמן בהערה 19).

(36) נדרים לה, א. שמור"ר פמ"א, ו. תנחומא תשא טז.

(37) ועפ"ז י"ל דג' הענינים – מכר ירושה ומתנה – מתאימים להג' לשונות בנוסח התפלה: אשרנו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו – ד„חלק“ י"ל שהוא דוגמת בחי' „מכר“ שבתורה המדוד לפ"ע היגיעה (ראה מאמרי ד"ה אשרנו שבהערה 34. ולהעיר מטענת דוד (ש"א ל, כד) לענין שלל מלחמה שצ"ל „יחדיו יחלוקו“. אבל ראה הערה הנ"ל), ו„גורל“ הוא דוגמת בחי' „מתנה“ שבתורה, ככפנים.

אבל ראה תהלים יהל אור (ע' תנא ואילך), ד"ה אשרנו ה'ש"ת (בתחלתו וסופו) ביאור ג' לשונות הנ"ל באו"א.

(38) ראה תו"א צג, ד. כקא, א. ככג, ג.

(39) ראה תשובות הגאונים שם: שאין הגורל אלא מפי שמים. וראה שו"ת חו"י המובא לקמן בפנים ס"ד.

(40) ראה אגה"ק ס"ז (בסופו). אוה"ת פינחס ע' א"ס ואילך. ד"ה אך בגורל תרכ"ו. ד"ה אשרנו תרצ"ו פ"ד. ד"ה אך בגורל תשל"ב.

חכמים במשנתם⁴⁹: „יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך” – דלכאורה אימ⁵⁰:

(א) מהו תוכן הבקשה והתפלה „ותן חלקנו בתורתך” – ממ“נ: אם ילמוד כפי כחו, אזי ודאי ישיג, כהבטחת חז”ל „יגעת ומצאתי תאמן”, ובאם לאו – הרי גם התפלה לא תועיל, כסיום דברי חז”ל „לא יגעת ומצאת אַל תאמין”?

(ב) מהי השייכות בין ב' ענינים אלו „שיבנה ביהמ”ק במהרה בימינו” – „ותן חלקנו בתורתך”?

(ג) מהו דיוק הלשון (א) חלקנו – דמשמע שהחלק כבר שייך אליו עוד קודם שניתן לו, (ב) בתורתך (תורה שלך) – לכאורה הול”ל „ותן לנו חלק בתורה”?

והביאור בזה: עיקר תוכן תפלה זו הוא על בחי' „מתנה” שבתורה⁵¹, הבאה מלמעלה והיא שלא בערך עבודת ויגיעת האדם, ולכן צריך ע”ז תפלה ובקשה.

לאידך, צ”ל הקדמת עבודת המקבל, „עביד נייחא לנפשי”⁵², כנ”ל, ולכן באה בקשה זו רק לאחר ששכר רכש ה”חלק” שלו בתורה, שהשיג בתורה כפי כחו ויכלתו; ולאחר שכבר יש לו ה”חלק” שלו בתורה, מתפלל: „ותן

יותר מכפי ערך יגיעתו. ובמילא מובן, שכ”ז הוא עדיין בחי' השייכת והיא בערך ומדרי' הנבראים;

אבל בחינת מתנה שבתורה היא הבחי' בתורה שמצד הבורא, שלמעלה מעבודת ומדרי' הנבראים. ולכן באה בדרך מתנה (מתנת חנם) מלמעלה, והכנת המקבל היא רק מה ש”עביד נייחא לנפשי” – נטיית הנפש של הנותן אל המקבל, אבל אינה מכריחה המתנה].

דוגמת ענין זה מצינו גם בגורל: אי' בשו”ת חות יאיר⁴⁷, „שקרוב הדבר שאם הגורל כהוגן ידבק בו השגחה עליונה כו' מסוגל להשגחה אם נעשה כהוגן”, והיינו, עם היות שהגורל בא מלמעלה ע”פ „השגחה עליונה” ואינו תלוי כלל בעבודת ובחירת האדם, בכ”ז צ”ל „כהוגן”, שאז נעשה „מסוגל להשגחה (עליונה)”.

ועד”ז הוא בבחי' מתנה וגורל שבתורה: בחי' זו ניתנת להאדם רק כש”עביד נייחא לנפשי” – להקב”ה, ע”י שלימות עבודתו כפי יכלתו (של הנברא); ורק אז ניתן לו מלמעלה במתנה מה שלמעלה מעבודת האדם⁴⁸; וע”ד מרז”ל הנ”ל בנוגע למשה, דלאחר ש”הי' לומדה” בכח עצמו ככל יכלתו, ניתנה לו מלמעלה במתנה, באופן נצחי.

ה. ובזה יש לבאר בדא”פ מה ששנו

(47) סי' סא.

(49) אבות פ”ה מ”כ.

(50) אבל ראה ביאורי הגר”א שם בסוף הפרק. כפי שעל הסידור (עיון תפלה. דובר שלום ועוד).

(51) ראה אוה”ת ראה ס”ע תשכב ואילך – אבל שם מפרש „חלקנו באו”א, עיי”ש.

(48) דגם אתעדל”ע שנאה בדרך מתנה „אינו שורה ומתגלה אלא כשיש שלימות במעשה בתחתונים כו” (לקו”ת שה”ש כד, סע”א ואילך. ובכ”מ). וראה בארוכה בהנסמן בהערה 19.

יהי' לך מפי הגבורה שמענו". היינו, שכל מצות התורה נמסרו לישראל ע"י משה, לבד מב' דברות הראשונות, אנכי ולא יהי' לך, ש"מפי הגבורה שמענו".

והטעם: לימוד כל מצות התורה הוא חלק ההבנה והשגה שבתורה שהיא בערך הנבראים. ולכן נמסרו לישראל ע"י משה, מפני שהוא המשיך התורה עד לאופן דהבנה והשגה לכא"א מבני ישראל.

אבל ב' דברות הראשונות, אנכי ולא יהי' לך, תוכן ענינם אמונה וקב"ע מלכות שמים שלמעלה מטו"ד, ועיקרן בא להאדם בדרך מתנה מלמעלה. ולכן ב' דברות אלו נאמרו לישראל שלא ע"י ממוצע, אפילו לא באמצעות משה – כ"א שמעו אותן, "מפי הגבורה".

ומצד התגלות זו ד, וידבר אלוקים גו"ל⁵⁸ נק' יום נתינת התורה לישראל בשם "מתן תורה" (מתנה), כי באה בדרך מתנה מלמעלה; ההכנות ועבור דות בני שקדמו למ"ת, כולל מה ש' הקדימו נעשה לנשמע⁵⁹, שהוא ביטול במציאות להקב"ה⁶⁰, ה"ז עבודה וביטול של נברא, ואינו בערך ההתגלות דמ"ת ד, וירד ה' על ה"ס גו"ל⁶¹, וידבר אלוקים גו"ל.

(58) יתרו כ, א.

(59) משפטים כד, ז. שבת פח, א. וראה פרש"י (משפטים שם, א), תוס' שבת ד"ה כפה) דהקדמת נעשה לנשמע ה' קודם מ"ת. הדיעות בזה נסמנו בתו"ש למשפטים שם ובמילואים שם ס"ו כו.

(60) ראה לקו"ת בעלותך לד. ד. שה"ש כב,

א. ובכ"מ.

(61) יתרו יט, כ.

חלקנו בתורתך" – "חלק" זה בתורה שיש לו כבר ("חלקנו"), יותן לו (ילמדנו – כמו שהוא), "בתורתך" – באופן הלימוד דבחי' מתנה שבתורה ("ותן" – מל' מתנה), התורה כפי שהיא למעלה מגדר הנבראים – "תורתך" דייקא תורתו של הקב"ה.

דוגמת מרוז⁵² בנוגע ללימוד התורה בג"ע – שצ"ל ותלמודו (שלמד בעוה"ז ובאופן הלימוד שבעוה"ז) בידו, ולומדו (ומשיגו) בג"ע ע"ד הסוד⁵³.

ונ"ד הנ"ל במשה – שחלקו שלמד (כבר) בתורה ניתן, "בתורתך" ש"אין שכחה לפני כסא כבודך"⁵⁴.

ועפ"ז מובן מה שמקדים בתפלתו "שיבנה ביהמ"ק במהרה בימינו" – כי אמיתית בחי' "מתנה" שבתורה יתגלה לעת⁵⁵ בתורתו של משיח⁵⁶.

ו. ההפרש בין בחי' ירושה ומכר שבתורה (שהן מצד בחי' הנבראים) ובחי' מתנה שבתורה (שמצד הבורא) ניכר גם באופן נתינת התורה לישראל:

ארז"ל⁵⁷: "תורה צוה לנו משה תורה בגימטריא תרי"א הוי, אנכי ולא

(52) פסחים נ, א.

(53) ראה אגה"ק סי"ז. לקו"ת ואתחנן ו, ב ואילך.

(54) להעיר מהל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ס"י.

(55) יותר מלימוד הנשמות בג"ע, שלכן יבואו לעת"ל ללמוד תורתו של משיח (לקו"ת צו יז, א. שער האמונה פנ"ו ואילך).

(56) ראה בהנסמן בהערה 19 (וכ"ה באוה"ת

תשא ס"ע א'תקפא ואילך) דבחי' מתנה שבתורה היא בחי' טל תורה, סתים דאורייתא (שתגלה בעיקר בתורתו של משיח).

(57) מכות כג, ס"ב ע"ב ואילך.

צריכים לשמוע כל עשה"ד – שבהן רמוזות כל תרי"ג מצות התורה⁶⁶ – מפי הקב"ה.

אבל לאידך גיסא, מכיון שזה שהוצרכו לשמוע כל עשה"ד מפי הקב"ה הי' (לא מצד חלק ההבנה והשגה שבהדברות, כ"א) מצד הקב"ע והאמונה שלמעלה מטו"ד שצ"ל בקיום המצות, לכן לא שמעו בני"ש שאר הדברות באופן שיבינו אותן מפי הקב"ה [ואדרבה: לא הי' ביכולתם לשמוע ולהבין הדברות כפי שיצאו „מפי הגבורה“]. רק שמעו קול הקב"ה, שהקול דה' המשיך בשומעי הקול (בבני"ש) האמונה בה' וקבלת עול מלכותו גם בח' הדברות – בקיום כאו"א מהמצות.

וזהו שאמרו בתשובות הגאונים „העובר על הגורל כעובר על עשה"ד“: עבירה על ענין הגורל היא דוגמת עבירה (לא רק על חלק ההבנה והשגה שבתורה, אלא) על בחי' „גורל“ שבתורה – הן עשה"ד⁶⁷, שניתנו לישראל בדרך מתנה וגורל מלמעלה, כנ"ל בארוכה.

ת. ע"פ כהנ"ל יובן מה שחלוקת א"י היתה ע"פ גורל דוקא: ענינה של א"י הוא כמשי"נ⁶⁸, תמיד עיני ה"א בה מרשית השנה ועד אחרית

ומזה שגם שאר ח' הדברות היו חלק מהתגלות זו דמתן תורה, מובן שגם הן – עם היותן ציווים שע"פ טו"ד – שייכות הן לבחי' מתנה שבתורה, כדלקמן.

ז. ידועה שיטת הרמב"ן⁶² ועוד⁶³ דבח' דברות האחרונות שמעו בני"ש קולו של הקב"ה אבל לא הבינו⁶⁴ מה שנאמר, והוצרך משה רבינו לחזור ולפרשן בשבילם. ולכאו' אינו מובן: א) מהי התועלת בשמיעת קול הדברות מבלי להבינו? ב) מהו טעם החילוק בין ב' דברות הראשונות – ששמעו בני"ש מפי הקב"ה והבינו אותן, לח' דברות האחרונות ששמעו רק הקול?

והביאור בזה: ע"י הדברות „אנכי ולא יהי' לך“ נמשכו לבני"ש האמונה בה' וקבלת עול מלכותו בדרך מתנה מלמעלה, כנ"ל, ולכן שמעו אותן, מפי הגבורה שלא ע"י אמצעות משה. אמנם אין מספיק שאמונה וקב"ע אלו תהיינה אצל האדם באופן כללי, אלא צריכות הן להאיר עבודתו בקיום כאו"א מהמצוות, שבעת קיום מצוה פרטית יורגש אצלו⁶⁵ שמקיימה מפני אמונה וקב"ע אלו.

ובכדי לקשר ולחבר האמונה והקב"ע עם כאו"א מהמצות, לא הספיקה שמיעת ב' דברות הראשונות לבד מפי הגבורה, אלא הי' צ"ל קול (וגילוי והמשכה מ)הקב"ה, בני"ש היו

66) אזהרות הרס"ג – הובא בפרש"י משפטים כד, יב. הידיעות בזה בפרטיות נסמנו בתו"ש יתרו במילואים סי' א.

67) ראה אוה"ת וד"ה אך בגורל שבהערה 40 דבח"י גורל בנפש האדם הו"ע האמונה שלמעלה מהשכל כו'.

68) עקב יא, יב.

62) שם כ, ז.

63) ראה בהנסמן בתו"ש יתרו במילואים סי' ג-ד.

64) ל' הרמב"ן שם.

65) ועד שמברך (ומודיע) עובר לעשייתן

„קדשנו במצוותיו וציוונו“.

צ"ל ע"י גורל דוקא, שהיא חלוקה
שלא ע"פ טעם ודעת של האדם, אלא
מה' יפול הגורל ע"פ "השגחה
עליונה".

וכשם שנת"ל דבחי' מתנה וגורל
באה לאחרי שלימות עבודת הנברא,
כן בנדו"ז: רק לאחרי הציווי "לרב
תרבה גו' ולמעט תמעיט" – להכין
הכל ע"פ טו"ד, אזי היתה הטלת
הגורל, שעיי"ז נתגלתה חלוקת א"י
כמו שהיא ע"פ "השגחה עליונה" –
בגילוי מאת הקב"ה.

(משיחות יום ב' דחגה"ש תשכ"ז)

שנה", שבה מאיר אלקותו ית' בגילוי,
בלי ההעלמות והסתרים של עוה"ז⁶⁹.
ודבר זה שבעוה"ז הגשמי והחומרי
יהי' מקום שבו יאיר אלקות בגילוי,
הוא למעלה מעבודת הנבראים, ובא
בדרך מתנה מלמעלה, וכמאמרו"ל⁷⁰
"ג' מתנות כו' א"י כו".

ולכן גם אופן חלוקת הארץ הי'

(69) ראה תו"א יג, א. לקו"ת פרשתנו פט, ג.
שמע"צ צב, ג. ובארוכה ד"ה וידעת תרנ"ז
בסופו. ועוד.

(70) נסמן לעיל הערה 22.

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2020

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com